

СИЛАБУС КУРСУ ПОСТАНОВКА ГОЛОСУ ТА МУЗИЧНОГО АПАРАТУ (ФОРТЕПІАНО, СИНТЕЗАТОР)

Освітній ступінь «Бакалавр»

Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»

Освітня програма «Музичне мистецтво естради»

Рік навчання: I, Семестр: 1 Кількість кредитів: 3

Мова викладання: **українська.**

Керівник курсу

Полянський В'ячеслав Анварович,

заслужений діяч мистецтв України, професор.

Контактна інформація: slavaslava1945@gmail.com

Прореквізити освітнього компоненту: Теорія музики

Постреквізити освітнього компоненту: Сольфеджіо, Спеціальний клас (за видами), Методика викладання фахових дисциплін (за видами), Клас ансамблю, Методика і практика роботи з ансамблем, Педагогічна практика.

Призначення освітнього компоненту

Відповідно до освітньої програми «Музичне мистецтво естради», вивчення освітнього компоненту повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.	ПРН 1
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	ПРН 3
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12

Відповідно до освітньої програми: «Музичне мистецтво естради» вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності (СК)

СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
СК 18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Перед українською педагогікою мистецтва, в сучасних умовах реформування національної системи освіти, поставлені завдання щодо творчо-інтелектуальних можливостей, духовно-культурного розвитку, художньо-естетичних потреб, формування естетичної свідомості та смаків, відчуття і усвідомлення краси й гармонії в мистецтві та житті, а також у майбутній професійній діяльності в якості викладача мистецької школи. Виконавські навички – це найвищий щабель творчого, перетворюючого втілення знань у навчальній роботі, який

передбачає автоматизоване використання у процесі музично-виконавської діяльності. Процес формування виконавської майстерності – складний та багатоплощинний, розвиток якого висуває необхідність постановки в центр поняття «майстерність», що складає ядро та передумовою джерела формування виконавця систематизуючу основу виконавської діяльності. Майстерність уподібнюється з вправністю, індивідуальністю, унікальністю уміння мистецтвом, майстра, ознакою яких є досконала творча обізнаність індивідуума про предмет діяльності, що характеризується неповторністю, оригінальністю вирішення творчих завдань. Знання, уміння, навички у процесі становлення професійної майстерності доповнюється волею та наполегливістю, на яких проростає працелюбність, найвище виявлення людського в людині. На цьому ґрунті міцніє і розвивається майстерність, в якій природно зливаються праця – як необхідність, гра фізичних та інтелектуальних сил особистості. Майстерність набувається виконавцем в процесі діяльності, виступає як властивість до суб'єктивного усвідомлення образу об'єктивної дійсності, що зумовлює творче перетворення установлених стереотипів. Завдяки цьому феномен майстерності виявляється не в імітуванні способів діяльності, а в творчому й оригінальному їх розвитку та створенні якісно нових. Розвиток майстерності, в якій природно зливаються гра фізичних та інтелектуальних сил особистості це основа - як необхідність для майбутніх звершень.

Мета освітнього компоненту: викладання курсу «Постановка музичного апарату» має на меті ознайомити студентів з багатим вмістом знань з історії виникнення, будовою інструменту, його основними видами, котрі мають професійну спрямованість, сприяти формуванню у здобувачів освіти теоретичних знань та практичних вмінь і навичок, для подальшого професійного становлення і розвитку майбутніх виконавців.

Завдання освітнього компоненту: засвоєння здобувачами теоретичних знань та практичних навичок гри: розвиток музичного слуху, техніки, опанування знань зі звукової культури; оволодіння уміннями звукоутворення; стимулювання до самовиховання і самоосвіти, творчості та самостійності, для подальшого розвитку професійної діяльності майбутніх естрадних музикантів,

- навчити здобувачів освіти самостійно застосовувати вправи та етюди для засвоєння та розвитку виконавських вмінь і навичок;
- створити належну теоретичну основу для вільного володіння понятійним апаратом;
- сформувати вміння застосовувати теоретичні знання у виконавській практиці.

Постановка музичного апарату для майбутніх фахівців галузі культури і мистецтва - це основа, на базі якої відбувається засвоєння дисциплін професійного напрямку.

Практична спрямованість

Курс розроблено таким чином, щоб студент оволодів елементами звукоутворення на музичному інструменті, оволодів навичками виконавської майстерності. Здобувач вищої освіти повинен вільно, невимушено поводитися на сцені під час гри на музичному інструменті, його поведінка мусить узгоджуватися з вимогами щодо постановки музичного апарату, техніки, переживань і перевтілення, що координують і пов'язують його пластику з інструментально-творчим завданням, тобто перебувають у гармонії зі створюваним образом. Навчальний репертуар добирається згідно з навчальною програмою відповідно до інструментально-технічних та виконавських можливостей здобувач вищої освіти, індивідуальних особливостей, темпераменту, з метою закріплення і вдосконалення навчально-виконавських навичок, оволодіння нормами сценічної культури. Поетапний контроль знань здобувачів освіти здійснюється у вигляді публічного виступу.

Головними складовими методики організації навчального процесу піаністів, клавішників є художньо-змістовний (спрямований на створення цілісної художньої концепції музичного твору) і раціонально-технічний (спрямований на розвиток прийомів виконавської техніки) компоненти. Поруч із цим, вагоме місце у професійній підготовці відводиться музично-виховній діяльності і естетичному розвитку здобувачів освіти, що сприяє вихованню всебічно розвиненої особистості.

Зміст і структура освітнього компоненту

№ тижня	Назва теми	години ауд.	завдання для самостійної роботи
модуль 1. I курс, I семестр			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1			
1, 2	Тема 1. Організація посадки за інструментом. Підготовка піаністичного, акордеонного апарату	4	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
3, 4	Тема 2. Формування відчуття метричної пульсації.	4	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
5	Тема 3. Формування навичок транспонування вивчених мелодій.	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
6	Тема 4. Опанованих засобів музичної виразності (штрихи, динаміка, ритмічні фігури, фразування, аплікатура.	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
7, 8	Тема 5. Розвиток дрібної техніки та елементів акордової техніки.	4	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи Підготовка до опитування за темами теоретичного матеріалу.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2			
9, 10	Тема 6. Ознайомлення з методом літерно-цифрового позначення акордів.	4	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
11, 12	Тема 7. Робота над виразним фразуванням та еденням мелодичної лінії	4	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
13	Тема 8. Читання з листа музичних творів	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
14	Тема 9. Навички виконання елементів дрібної фортепіанної, акордеонної техніки, мелізмів.	2	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи
15, 16	Тема 10. Підбір на слух знайомих мелодій та українських народних пісень та легкого акомпанементу до них.	4	Опрацювання вправ за темою аудиторної роботи. Підготовка до опитування за темами теоретичного матеріалу. Підготовка до екзамену
	Модульний контроль знань. Екзамен		

Самостійна робота

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи здобувачів освіти у форматі освітнього компоненту «**Постановка музичного апарату**» визначається робочою програмою освітнього компоненту, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота передбачає виконання різних видів завдань (репродуктивних, за зразком, реконструктивно-варіативних, частково-пошукових, навчально-дослідних), спрямованих на отримання, закріплення здобувач вищої освіти нових та набутих знань, їх систематизацію й узагальнення; формування практичних вмінь та навичок; контроль готовності здобувач вищої освіти до аудиторних занять, інших контрольних заходів.

Під час розробки завдань для самостійного опрацювання теоретично-практичного матеріалу з освітнього компоненту «**Постановка музичного апарату**», пропонуються до використання наступні форми:

- опрацювання та конспектування першоджерел, робота з основною музичною літературою;
- пошук та вивчення додаткової літератури;
- аналітична робота з записами;
- робота з пошуковими системами Інтернет.
- відпрацювання завдань аудиторної роботи.
- відпрацювання технічного матеріалу за темами робочої програми

Літературні джерела

Основні:

1. Афанас'єв Ю.Л. Професійна підготовка музиканта: уроки Болеслава Яворського / Афанас'єв Ю.Л. – К: ДАКККІМ, 2009. – 128 с.
2. Барило С. Основний музичний інструмент. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання спеціальності «Початкова освіта», спеціалізація «Музика / С.Барило, О. Качмар, М. Шевченко, О. Савчук - Івано-Франківськ: «Фоліант», 2015. – 20 с.
3. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь здобувачів вищої освіти на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навчально методичний посібник. К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 100 с.
4. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методичні поради молодим науковцям. Київ - Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
5. Максимов О.Б. Виховання піаністів за методикою В. Барвінського:[навч. посіб. для використання в навч.-виховн. процесі] / Олексій Борисович Максимов; М-во культури і туризму України. – Донецьк: Східний вид. дім, 2007. – 127 с. С. 11-16.
6. Михалюк А.М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва. Київ, 2014. 22 с.
7. Підварко Т.О. Виконавська самостійність Здобувача вищої освіти: етапи, умови, прийоми та форми розвитку. Методичні рекомендації для забезпечення самостійної роботи з компоненту «Основний музичний інструмент» здобувачів вищої освіти першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) / Укладач Т.О.Підварко. – Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького 2020 . – 46с.
8. Ростовський О. Теорія і методика музичної освіти : Навч.-методичний посібник, 2011. 205с.
9. Сучасна мистецька освіта: реалії та перспективи. Збірник тез науково-практичного семінару / Редкол.: О.М. Грисюк, В.М. Малиневська, С.В. Малишко, С.В. Сакір, В.М. Суховерський. – Чернігів: Чернігівська філія НАКККіМ, 2018. – 320 с.
10. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти. Тернопіль : Богдан 2014. 451 с.

Додаткові:

1. Симоненко В. Лексикон джазу. – К., 1981.
2. Симоненко В. Мелодії джазу. Антологія. – изд. 2-е, доп. и перераб. – К., 1972.
3. Таран І.М. Методичні засади подолання ритмічних труднощів у фортепіанних творах. Збірка матеріалів наукової конференції. Рубрика: Соціум, наука, культура, мистецтво. Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника, 2012. С.290-291.
4. Фоміна Т. М. Стилєві принципи фортепіанного виконання і можливості індивідуальної виконавської інтерпретації. Одеса: Астропринт, 2014. 136 с.
5. Чернявська М. С. Муціо Клементи: "Прогрес фортепіано - імітація оркестру...". Культура України. Мистецтвознавство. Х., 2000. Вип. 6. С. 149-159.
6. Шульгіна В.Д. Українська музична педагогіка: [для студ. вищ. вавч. закл.]. Вид. 2-ге, допов. К.: ДАКККіМ, 2008. 263 с.

Політика освітнього компоненту

Сьогодні у системі всіх рівнів музичної освіти в Україні створено сучасну методика викладання гри на фортепіано / клавішах, що сприяє підготовці високопрофесійних фахівців. Методика ґрунтується на використанні досягнень фортепіанного виконавства.

Питання постановки чи не найголовніші у процесі навчання гри на фортепіано / клавішах. Вони вимагають серйозного підходу. Зрозуміло, що розумове, фізіологічне, механічне і фізичне навантаження вимагає вдумливого, серйозного й чуйного ставлення до здобувач вищої освіти. Виконавські рухи і ті постановочні принципи, на основі яких здійснюється виконавське мистецтво, не можуть становити якоїсь відокремленої галузі механічних рухів, ізольованої від звучання, а являють собою невід'ємну частину одного цілого. Скуті, неправильні рухи не сприяють створенню яскравого й наповненого звучання й істотно обмежують можливості виконавця. Таким чином, стає зрозумілим, що на постановку треба звертати найсерйознішу увагу, бо постановка, розвиток рухальних навичок, якість звука, розкриття змісту твору — все це складові частини одного великого процесу опанування грою на фортепіано, синтезаторі.

Після опанування навчального освітнього компоненту «Постановка музичного апарату» здобувачі вищої освіти повинні:

Знати:

- концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень;
- теорію, основні принципи, методи і поняття навчання та професійної діяльності;
- предмет освітнього компоненту, її структуру, категоріальний апарат;
- основні методи гри;
- сучасні тенденції розвитку естрадного інструментального мистецтва;
- найбільш відомих авторів інструментальних методик та їх головні праці;
- основні прийоми;
- засоби музичної виразності

Вміти:

- розв'язувати складні непередбачувані завдання і проблеми у спеціалізованих сферах професійної діяльності та навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації, вибір методів та інструментальних засобів,
- застосовувати інноваційні підходи у навчання;
- трансформувати теоретичні знання у практичне застосування;
- робити записи свого виконання й аналізувати їх;
- аналізувати манеру виконання та прийоми інших музикантів;
- застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань;
- розуміти й об'єктивно оцінювати власні досягнення;
- володіти методологією й методами пізнання творчої діяльності;
- вдаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем, досягнення консенсусу.

Навички soft skills:

Навички самоорганізації.

Презентаційні навички.

Здатність оволодівати сучасною інформацією.

Демонструвати критичне мислення.

Участь в концертних програмах Академії.

Контроль якості знань здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з освітнього компоненту є:

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння здобувачем навчального матеріалу під час проведення індивідуальних занять.

Підсумковий (семестровий) контроль – це період підведення підсумків навчальної роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру.

Кожний блок змістових модулів має бути обов'язково оцінений. Здобувач вищої освіти повинен

позитивно скласти модульний (проміжний) контроль.

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння здобувачів вищої освіти орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Політика оцінювання

Поточний контроль.

Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є колоквиум, підсумковий контроль за змістовими модулями.

- контроль на аудиторних заняттях
- усного опитування
- виступів здобувачів при обговоренні теоретичних та виконавських завдань

Форма підсумкового семестрового контролю: це підсумкове оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти за семестр, що здійснюється у формі екзамену.

На підсумковий семестровий контроль виносяться питання та/або практичні завдання, що передбачають перевірку рівня володіння студентами програмного матеріалу освітнього компоненту в цілому та сформованості відповідних знань, умінь, навичок і набутих компетенцій як результатів опанування навчального курсу. Перелік завдань модульного контролю, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) даного виду контролю визначаються кафедрою, включаються до робочої програми освітнього компоненту й доводяться до відома здобувачів на початку семестру. Графік проведення модульного контролю доводиться до відома – протягом перших двох тижнів семестру за підписом завідувача кафедрою

Екзамен. Оцінювання екзамену відбувається за 30-бальною шкалою. Теоретичний контроль знань під час проведення екзамену може проводитись у вигляді співбесіди за завданнями теоретичного матеріалу та/або усного вибіркового опитування з питань тем самостійної роботи.

Засоби оцінювання: Засобом оцінювання та демонстрації результатів навчання є:

- усні опитування (питання колоквиуму);
- презентація результатів навчання.

За результатами семестру здобувач освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною шкалою, яка розраховується як середньозважене оцінок: за змістові модулі, самостійну роботу, диференційований залік та/або екзамен. Модуль вважається складеним, якщо здобувач вищої освіти набрав **від 60 до 100 балів**. Загальний рейтинг з модуля (освітнього компоненту) **не перевищує 100 балів**. Результати модульного контролю знань фіксується в індивідуальному плані здобувача освіти. Перелік завдань модульного контролю, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) визначаються кафедрою, й доводяться до відома здобувачів освіти на початку семестру.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	МОДУЛЬ 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Робота на індивідуальних заняттях	10	50
Усне опитування тем програми	2	10
Самостійна робота	2	10
Екзамен	1	30
	15	100

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-73	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Політика щодо перескладання та оскарження оцінки.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу голови кафедри за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи здобувач освіти повідомить його про своє рішення.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика та принципи академічної доброчесності визначені у Положенні «Про академічну доброчесність» КЗВО КОР «Академії мистецтв імені Павла Чубинського»

Політика щодо відвідування.

Відвідування видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Комунальному закладі вищої освіти Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського». Присутність здобувачів – це важливий критерій оцінювання результатів навчання, зважаючи на теоретичну і практичну складність освітнього компоненту. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою. За умови дистанційного навчання важлива присутність здобувача освіти та систематичне виконання завдань під час онлайн-зустрічей у Google-Meet. Запізнення на фахові заняття є не припустимими.